

Ainevaldkond	Sotsiaaalained
Kursuse nimetus	MAJANDUS JA MAAILMAPOLIITIKA. Ühiskonnaõpetuse II kursus
Eelduskursused	Puuduvad
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi: kontakttunnid, iseseisvad tööd
Õpetamise aeg	G3 (12. klassis) 2026/27 õa
Kursuse eesmärgid	Õpilane 1) mõistab, väärtustab ja kaitseb inimõigusi ning põhivabadusi; austab demokraatia põhimõtteid; 2) märkab, uurib ning seostab ühiskonna protsesse ja arengut ning aitab võimaluste piires probleemidele lahendusi leida; 3) omandab majandusliku mõtlemise alused ja oskuse toimida turumajanduse tingimustes; 4) mõistab riiklikult reguleeritud maksusüsteemide vajalikkust riigi toimimisel ning käitub õigusteadliku, kohusetundliku ja oma riigi käekäigust hooliva kodanikuna; 5) põhjendab ning kaitseb oma seisukohti ja valikuid argumenteeritult ning osaleb arutelus ja väitluses; oskab eristada emotsionaalseid ja poliitiliselt kallutatud hinnanguid objektiivsest tõest; austab igaühe õigust isiklikule arvamusele ning sõnavabadusele; 6) hangib eesmärgipäraselt teavet ühiskonna kohta erinevatest allikatest, suudab seda tõlgendada, üldistada, kriitiliselt hinnata, talletada ja edastada, järgides seejuures autoriõigust.
Kursuse lühikirjeldus	Ühiskonna majandamine Riik ja majandus. Ühiskonna tootmistegurid: looduslikud ressursid, kapital, inimressursid, ettevõtlikkus. Majandussüsteemid. Majanduse sektorid, nende arengutrendid. Ettevõtlus. Riigi roll majanduse korraldamises. Euroopa Liidu roll Eesti majanduses. Euro. Majandusarengu tsüklilisus. Väliskaubanduse piirangud. Makromajanduslikud põhinäitajad: sisemajanduse kogutoodang, eelarvetasakaal, inflatsioon, deflatsioon, tarbijahinnaindeks. Impordi-eksporti tasakaal. Riigi välisvõlg. Fiskaalpoliitika. Eesti riigi eelarve. Maksusüsteem, maksukoormus. Maksud. Ettevõtlusega alustamine. <i>Mõisted: kapital, investor, AS/OÜ, äriplaan, kasum, kahjum, pankrot, innovatsioon, idufirma, start-up, loomemajandus, sotsiaalne ettevõtlus, loomevargus/ plagiaat</i> Tööturg ja hõive. Töøjõud ja mitteaktiivne rahvastik. Tööturg. Rollid tööturul. Tööhõive. Tööpuudus, töøjõupuudus. Hõivepoliitika Eestis ja Euroopa Liidus. Aktiivsed ja passiivsed tööturumeetmed. Tööränne. Ettevõtlust, töösuhteid ja intellektuaalse omandi kaitset reguleerivad olulisemad õigusaktid. Tarbimine ja investeerimine. Üksikisik turumajanduskeskkonnas. Vajadused, võimalused ja tarbimiskäitumine. Ostukorv. Laenud, laenuriskid. Tarbijakaitse. Investeerimine, aktsiad. Pensionifondid.

	<u>Nüüdisaja maailma mitmekesisus ja rahvusvaheline suhtlemine.</u> Globaalprobleemid/probleemid maailmapoliitika areenil - keskkonna- ja sotsiaalprobleemid. Riikidevaheline suhtlus: Mõisted: <i>diplomaatia, de jure, de facto</i> Realism ja idealism kui vaated riikidevahelistele suhetele. Mõisted: <i>sõjategevus, sõjakuritegu, asümeetrilinesõda, infosõda, terrorism</i> Rahvusvahelised organisatsioonid. Mõisted: <i>Riikidevahelised koostööorganisatsioonid; hargmaised ettevõtted; valitsusvälised organisatsioonid. ÜRO ja selle allorganisatsioonid (UNESCO, WHO, jt), NATO, OECD, OSCE, Euroopa Nõukogu.</i> Vastastikkuse abistamise põhimõtet. Mõisted: <i>humanitaar-/ arenguabi, humanitaarkriis,</i>
Kursuse õpitulemused	Kursuse lõpul õpilane: 1) mõistab majandusliku mõtlemise põhialuseid ning ettevõtja ja tarbija huve ja õigusi ühiskonnas; 2) tunneb riigi eelarve- ja maksupoliitika põhimõtteid, nende mõju üksikisikule ja ühiskonnale; 3) väärtustab maksude maksmist kui kodaniku ja ettevõtja panust ühiskonna heaolusse; 4) väärtustab säästva majanduse põhimõtteid; 5) väärtustab sotsiaalse ettevõtluse ja õiglase kaubanduse põhimõtteid, mõistab üksikisiku tarbimisvalikute mõju nii kohalikul kui ka globaalsel tasandil; 6) planeerib oma majanduskäitumist ja teeb otsuseid vastutustundlikult; 7) mõistab töösuhteid, väärtustab vastutustundlikku käitumist töötaja ja tööandjana; 8) teab, et intellektuaalse omand on seadusega kaitstud.
Hindamine	Õppes hinnatakse õppeperioodi või temaatika õpitulemuste saavutatust eristavalt (protsendid) ja mitteeristavalt (arvestatud/mittearvestatud). Kursus hinnatakse kokkuvõtvalt eristavalt (viiepallisüsteemis+märkuste lahtris protsent). Kursusehinnet arvestatakse ajaloo kooliastme hinde väljapanekul. Kursusehinde moodustavad kontrolltööd ja/või protsessi hindavad tööd perioodi jooksul või arvestus perioodi lõpus. Aineõpetaja täpsustab õppeinfosüsteemis kursuse 1. sissekandes vastavate tööde arvu ning hinde kujunemise viisi.
Õppematerjalid	Tunni konspekt

	Eesti Vabariigi põhiseadus
Kirjandus (soovituslik kirjandus)	Eesti Statistikaamet (ESA) https://www.stat.ee/ Eesti inimarengu aruanne (EIA) https://www.kogu.ee/tegevus/olemus-ja-roll/eesti-inimarengu-aruanne/ Inimõiguste keskus https://humanrights.ee/teemad/inimoigused-eestis/ Eesti Pank http://www.eestipank.ee/ Mecometer http://mecometer.com Riikide välisvõlg http://www.nationaldebtclocks.org/debtclock
Kursuse väljund	Ühiskonnaõpetuse olümpiaad, Riigikohtu kaasuskonkurss